

DİYARBAKIR

İLİ BİLGİLENDİRME KİTAPÇIĞI

STRATEJİ GELİŞTİRME
BAŞKANLIĞI

Eylül 2024
2024-3

TÜRKİYE
YÜZYILI

TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN YÜZÜNCÜ YILI

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızca, ülkemizin dört bir köşesinde birey, aile ve toplum refahını artırmak çerçevesinde tüm toplumu kapsayan katılımcı bir anlayışla sosyal hizmet ve sosyal yardım faaliyetleri adil ve arz odaklı bütüncül çalışmalarla yürütülmektedir.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ

Uyumlu bir aile birliğini, sosyal kalkınmanın bir ön şartı görecce sağlam bir aile yapısıyla, huzurlu ve güçlü bir Türkiye için çalışmalarımız yürütölmektedir.

Sosyal Hizmet Merkezi (SHM)

SHM'lerde çocuk, genç, kadın, erkek, engelli ve yaşlı fertler, gaziler, şehit yakınları ve ailelerine yönelik koruyucu, önleyici, destekleyici, geliştirici hizmetler ile rehberlik ve danışmanlık hizmetleri bir arada ve kolay ulaşılabilir biçimde sunulmakta; vatandaşlarımızın durumlarına uygun sosyal hizmet müdahalesi ve takibi gerçekleştirilmektedir.

Diyarbakır ilimizde **10 Sosyal Hizmet Merkezi (SHM)** bulunmaktadır.

Aile Sosyal Destek Programı (ASDEP)

ASDEP Programı; birey, aile ve toplumu etkileyen sorun, ihtiyaç ve risklerin yapılan hane ziyaretleri ile belirlendiği; ihtiyaç duyan vatandaşlarımızın sosyal hizmet ve yardımlar ile diğer kamu hizmetlerine yönlendirmelerinin yapıldığı, koruyucu, önleyici, destekleyici ve geliştirici programdır.

ASDEP görevlilerimizin yaptıkları hane ziyaretleri ile ailelerin ve özel politikalarla desteklememiz gereken vatandaşlarımızın sosyal yardım ve hizmet ihtiyaçları bizzat yerinde tespit edilmektedir.

Diyarbakır ilimizde ASDEP kapsamında 2017 yılından itibaren **260.726 haneye** ulaşılmıştır.

Evlilik Öncesi Eğitim (EÖE) Programı

Gençleri aile olmanın, yuva kurmanın sorumluluklarına hazırlamak, ailelerimizin sorun çözcme kapasitesini artırmak amacıyla ülke genelinde EÖE Programı yürütölmektedir.

Diyarbakır ilimizde **Evlilik Öncesi Eğitim Programından** 2013 yılından itibaren **16.452 kişi** faydalanmıştır.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ

Aile Eğitim Programı (AEP)

Aile Eğitim Programı, aile üyesi bireylerin çağın gerektirdiği temel aile yaşam becerilerine yönelik bilgi, beceri ve tutumları kapsamlı olarak edinebilmeleri için "eğitim ve iletişim", "hukuk", "iktisat", "medya", "sağlık" alanlarında olmak üzere 28 modülden oluşmaktadır.

Diyarbakır ilimizde **Aile Eğitim Programından** 2013 yılından itibaren toplam **57.075 kişi** faydalanmıştır.

Aile Danışmanlığı

Aile bütünlüğünü korumak ve güçlendirmek, aile içi ilişkileri düzenlemek, aile bireylerinin iletişim, stresle baş etme, problem çözme becerilerini geliştirmek, evliliğin işleyişinde yaşanan ya da yaşanması muhtemel sorunların çözümüne destek olmak amacıyla aile danışmanlığı hizmetleri sunulmaktadır.

Diyarbakır ilimizde, 2013 yılından itibaren toplam **1.869 başvuruya aile danışmanlığı hizmeti** verilmiştir.

Bağımlılıkla Mücadele Eğitimleri

Hem ailelere hem de bağımlılıkla mücadele alanında hizmet sunan personele Aile Eğitim Programı (AEP) çerçevesinde "Madde Kullanım Riski ve Madde Bağımlılığından Korunma Modülü" ve Yeşilay iş birliğinde gerçekleştirilen "Türkiye Bağımlılıkla Mücadele" (TBM) eğitimleri aracılığıyla farkındalık eğitimleri verilmektedir.

Diyarbakır ilimizde 2014 yılından itibaren toplam **20.167 kişiye bağımlılıkla mücadele alanında eğitim** verilmiştir.

Afet ve Acil Durumlarda Psikososyal Destek Hizmetleri

Afet ve acil durumlarda psikososyal destek hizmetleri; destek çözüm ortağı kurum, kuruluş, STK, üniversite, özel ve tüzel kişiler ile birlikte etkin ve hızlı bir şekilde yürütülmektedir.

Diyarbakır ilimizde 2013 yılından itibaren **7 afet ve acil durumda** toplam **188.898 kişiye psikososyal destek** hizmeti kapsamında ulaşılmıştır.

ÇOCUK HİZMETLERİ

Çocuk hizmetlerimiz aile odaklı bir anlayış ve stratejiyle yürütülmekte olup kuruluş bakım hizmeti ise bakım hizmetlerinin son alternatifi olarak değerlendirilmektedir.

Kuruluşlar

Kuruluş bakımındaki çocuklarımızın psikolojik ve ruhsal gelişimlerine daha elverişli, aile ortamına yakın ev tipi yatılı birimler olan çocuk evleri ve çocuk evleri siteleri modelindeki kuruluşlarımızda; sanatla, sporla, kültürel becerilerle donatılmış çocuklar yetiştirilmektedir.

Çocuk Evleri

Haklarında korunma ya da tedbir kararı verilen 0-18 yaş arası korunmaya muhtaç çocukları korumak ve onların iş veya meslek edinmelerini desteklemek amacıyla her ilin sosyal ve kültürel açıdan çocuk yetiştirmeye uygun bölgelerinde tercihen il merkezinde okul ve hastanelere yakın apartman dairesi veya müstakil dairelerde 5-8 çocuğun kaldığı evlerdir.

Çocuk evlerinde arkadaşlık, komşuluk, mahalle gibi kavramlar ile toplumsal örf ve adetlerimizi, ahlak ve değerlerimizi yaşayarak toplumla iç içe yaşamın gereklerinin öğrenilmesi ve toplumsal hayata etkin katılımının sağlanarak kendine güvenen, geleceğe umutla bakabilen çocukların yetiştirilmesi amaçlanmakta olup Diyarbakır ilimizde ev tipi bakım modeline yönelik **Çocuk Evleri Koordinasyon Merkezine bağlı 22 Çocuk Evinde 118 çocuğumuza bakım hizmeti** verilmektedir.

Çocuk Evleri Sitesi (ÇES)

Korunma ve bakım ihtiyacı olan çocukların bakımlarının sağlandığı aynı yerleşkede bulunan, birden fazla ev tipinden oluşan ve her birimde 10-12 çocuğun bakımının sağlandığı sosyal hizmet birimleridir.

Diyarbakır ilimizde **2 Çocuk Evleri Sitesinde 126 çocuğumuza kurumsal bakım hizmeti** verilmektedir.

İhtisaslaştırılmış Çocuk Evleri Sitesi (ÇODEM)

Suçta sürüklenmesi, suç mağduru olması veya sokakta sosyal tehlikelerle karşı karşıya kalması sebebiyle haklarında bakım tedbiri veya korunma kararı verilen çocuklardan psikososyal desteğe ihtiyaç duyduğu tespit edilenlerin, bu ihtiyaçları giderilinceye kadar geçici süre ile bakım ve korunmalarının sağlandığı; bu süre içerisinde aile, yakın çevre ve toplum ilişkilerinin düzenlenmesine yönelik çalışmaların yürütüldüğü; çocukların mağduriyet, suçta sürüklenme, yaş ve cinsiyet durumuna göre ayrı ayrı yapılandırılan veya ihtisaslaştırılan yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıdır.

Diyarbakır ilimizde **3 İhtisaslaştırılmış Çocuk Evleri Sitesi'nde 78 çocuğumuza bakım hizmeti** verilmektedir.

Diyarbakır ilimizde toplamda **322 çocuğumuz** kuruluş bakımı altında bulunmaktadır.

ÇOCUK HİZMETLERİ

Özel Kreş ve Gündüz Bakım Evleri ile Özel Çocuk Kulüpleri

Çocukların okul öncesi dönemde gelişimlerini desteklemek; 0-6 yaş grubundaki çocukların bakımlarını gerçekleştirmek, bu çocuklara temel değer ve alışkanlıkları kazandırmak amacıyla Bakanlığımızdan açılış izni alarak faaliyet gösteren kuruluşlardır. Koruyucu ve önleyici bir hizmet modeli olarak geliştirilen "Ücretsiz Bakım Hizmeti" kapsamında dezavantajlı grupların özel kreş ve gündüz bakımevi ile özel çocuk kulüplerinin kapasitelerinin %3 oranında ücretsiz bakım yardımı bulunmaktadır. Diyarbakır ilimizdeki **39 özel kreş, gündüz bakımevi ve çocuk kulübü** bünyesinde **21 çocuğa** ücretsiz bakılmaktadır.

Koruyucu Aile

Koruyucu aile, çeşitli nedenlerle kendi aileleri yanında bakımları bir süre için sağlanamayan çocuklarımızın eğitim, bakım ve yetiştirilme sorumluluğunu kısa veya uzun süreli olarak, ücretli veya gönüllü statüde devlet denetiminde paylaşılan uygun aile ya da kişilerdir.

Koruyucu aile hizmetinde amaç; korunma ve bakım altında bulunan çocuğun, karmaşık ve sorunlu olan dönemini ırselenmeden geçirmesini ve normal hayatını devam ettirmesini sağlamaktır.

Diyarbakır ilimizde **koruyucu aile yanında bakımı sağlanan çocuklarımızın sayısı 94 olup bu çocuklarımızın bakımını 68 aile** üstlenmiştir.

Evlat Edinme

Korunma gereksinimi olan ve ailesi ile yaşama imkânı bulunmayan çocuklarımızın menfaatleri doğrultusunda uzun süreli bakım modeli olan evlat edinme hizmetinden yararlandırılmaları sağlanmaktadır. Evlat edinme, durumu evlat edindirilmeye uygun olan çocukla, durumu evlat edinmeye uygun kişi/eşler arasında hukuki bağlar sağlanarak çocuk- ebeveyn ilişkisinin kurulmasıdır.

Diyarbakır ilimizde 2018 yılından bu yana **101 çocuk evlat** edindirilmiştir.

Sosyal Ekonomik Destek (SED)

Çocuklarının temel ihtiyaçlarını karşılamakta güçlük çeken ailelerin, kendi kendine yeterli hale gelinceye kadar çocuklarının bakımı ve desteklenmesi amacıyla geçici bir süre verilen ekonomik destekler ile psikososyal destek sistemidir.

Diyarbakır ilimizde **ailesi yanında destek verilen çocuk sayısı 6.691** olup 2012 yılından itibaren SED hizmeti kapsamında **862,2 milyon TL tahsis** edilmiştir.

KADINLARA YÖNELİK HİZMETLER

Kadınlarımızın her alanda daha aktif rol almaları, hak, fırsat ve imkanlardan eşit bir biçimde yararlanmaları için “**Güçlü Kadın, Güçlü Aile, Güçlü Türkiye**” anlayışımız ile kapsamlı çalışmalar sürdürülmektedir. Kadına yönelik şiddetle mücadeleimiz “**Sıfır Tolerans**” ilkesiyle gerçekleştirilmektedir. 2021-2025 yıllarını kapsayan “**Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 4. Ulusal Eylem Planı**” **5 ana hedef, 28 strateji ve 227 faaliyet** alanı kapsamında yürütülmektedir.

Kadın Konukevi

Fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik ve sözlü istismara veya şiddete uğrayan kadınların, şiddetten korunması, psikosozyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde kadınların varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanmak suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıdır. Diyarbakır ilimizde Bakanlığımıza bağlı **2 Kadın Konukevi** bulunmaktadır.

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi Müdürlüğü (ŞÖNİM)

Şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasına yönelik güçlendirici ve destekleyici danışmanlık, rehberlik, yönlendirme ile izleme hizmetlerinin verildiği, yeterli ve gerekli personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, çalışmaların 7 gün 24 saat esasına göre yürütüldüğü merkezlerdir.

Diyarbakır ilimizde hizmet veren ŞÖNİM'den **32.054 kadın, 8.995 erkek ve 5.655 çocuk** olmak üzere toplam **46.704 kişi** hizmet almıştır.

Finansal Okuryazarlık ve Kadınların Ekonomik Güçlenmesi Semineri

Kadınların ekonomik olarak güçlenmesi ve finansal okuryazarlığının geliştirilmesi amacıyla başlattığımız seminerlerde **2018 yılından bugüne kadar** Diyarbakır ilinde **2 etkinlik ile 663 kişiye** ulaşılmıştır.

Kadın Kooperatifleri

Kadın kooperatiflerinin güçlendirilmesi, sürdürülebilirliklerinin sağlanması, kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi ve görünürlüklerinin artırılması amacıyla 30 Ekim 2018'de Bakanlığımız, Ticaret Bakanlığı ve Tarım ve Orman Bakanlığı arasında “Kadın Kooperatiflerinin Güçlendirilmesi İşbirliği Protokolü” imzalanmış 6 Eylül 2023 tarihinde 5 yıl süre ile uzatılmıştır. Bu çerçevede, Bakanlıkların iş birliğinde söz konusu Protokol’ün yerelde uygulanabilirliğini sağlamak ve uygulayıcılara rehberlik etmek amacıyla il müdürlükleri için “Kadın Kooperatiflerinin Güçlendirilmesi İşbirliği Protokolü Uygulama Esasları” hazırlanmıştır. Bununla birlikte; Diyarbakır ilinde “Kadın Kooperatifçiliği Çalışma Grubu” oluşturulmuştur. Diyarbakır ilimizde **28 yeni kadın kooperatifi** kurulmasına destek sağlanmıştır.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ

Engelliler ve yaşlarımızın toplumsal hayata tam ve etkin katılımı ve bağımsız bir şekilde yaşayabilmeleri için insan odaklı ve hak temelli hizmet modelleri geliştirilmektedir. Eğitimden sağlığa, ekonomiden sosyal hayata her alanda engelli ve yaşlarımızın sorunlarına kapsamlı çözümler üretilmektedir.

Engelli Kuruluşları

Yatılı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri

Engelli bireylerin yaş, cinsiyet ve engeline uygun olarak yerleştirildiği bakım ve rehabilitasyon hizmetinin sunulduğu merkezlerdir.

Diyarbakır ilimizde Bakanlığımıza bağlı; **1 Bakım ve Rehabilitasyon Merkezinde 47 engelli bireye** hizmet sunulmakta olup bu merkezde gündüz bakım hizmeti de verilmektedir.

Ailesinin yanında bakımı mümkün olmayan ve kurum bakımı ihtiyacı olan engelli bireyler için, toplum temelli yaklaşımla en fazla 6 engelli bireyin ev ortamında hizmet almalarını sağlayan "Umut Evi" uygulamamız kapsamında Diyarbakır ilinde **3 Umut Evinde 15 engelli bireye** hizmet verilmektedir.

Özel Kurumlarda Engelli Bakım Hizmetleri

Bakıma ihtiyacı olan engelli bireylerin gerçek kişi veya özel hukuk tüzel kişileri tarafından açılan ve il müdürlüklerimiz tarafından denetlenen özel bakım merkezlerinde bakım hizmeti almaları da mümkündür. Diyarbakır ilinde ruhsatlandırılması, finansmanı ve denetimi Bakanlığımız tarafından sağlanan

6 Özel Engelli Bakım Merkezinde hizmet alan 443 engelli vatandaşımız mevcuttur.

Yaşlı Kuruluşları

Huzurevleri ve Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri

Sağlık merkezlerine yakın, şehir içi ulaşımına uygun, şehir merkezlerinde, 60-100 kapasiteli, erişilebilir, ihtiyaca yönelik olarak kişiselleştirilebilir, site, avlu ya da sokak tipi merkezlerdir.

Özel Huzurevleri

Gerçek kişiler veya özel hukuk tüzel kişilerince açılan, sağlıklı yaşlılar ile özel bakım yaşlılarına 24 saat yatılı hizmet veren en az 20 kapasiteli sosyal hizmet kuruluşlarıdır.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ

Ücretsiz Seyahat Gelir Desteği

Ücretsiz seyahat hakkında yaşlılar (65 yaş ve üzeri), engelliler (%40 ve üzeri engelli raporu sahipleri), şehit yakınları ve gaziler yararlanmaktadır.

Ücretsiz seyahat yükümlülüğü bulunan ve belediyeler tarafından yetki verilen özel şahıs ya da şirketlere ait şehir içi toplu taşıma hizmeti veren ulaşım araçları ve deniz ulaşım araçları için bunların işletmecilerine, Bakanlığımızca ilgili belediyeler aracılığıyla gelir desteği ödemesi yapılmaktadır.

Diyarbakır ilinde **Ücretsiz Seyahat Gelir Desteğinden 237 araç** faydalanmakta olup 2015 yılından itibaren toplam **16,8 milyon TL gelir desteği ödemesi** yapılmıştır.

Evde Bakım Yardımı

Engelli Sağlık Kurulu Raporunda tam bağımlı/ağır engelli ibaresi olan ve hanede kişi başına düşen geliri net asgari ücretin 2/3'ünün altında bulunan engelli bireylerin evde bakımlarının sağlanması için Evde Bakım Yardımı yapılmaktadır.

Diyarbakır ilimizde **Evde Bakım Yardımından 22.516 kişi** faydalanmakta olup 2006 yılından bu yana **5,41 milyar TL Evde Bakım Yardımı ödemesi** yapılmıştır.

ŞEHİT YAKINLARI VE GAZİ HİZMETLERİ

Bakanlığımız şehit yakınları ve gazilerimiz için; şehitlerin hatıralarının yaşatılması, şehit yakınları ile gazilerin her türlü mağduriyet ve mahrumiyetten korunması amacıyla; ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesini koordine etmek, şehit yakınları ile gazilere yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında iş birliği ve koordinasyonu sağlama gibi görevleri yerine getirmektedir.

Diyarbakır ilinde

Şehit 1.174
Gazi 570

bulunmaktadır.

İstihdam

Diyarbakır ilimizde **1.516 şehit yakını, gazi, gazi yakını, vazife malulü, vazife malulü yakını kamu kurumlarında istihdam** edilmiştir.

Ücretsiz Seyahat

Şehit yakını, gazi ve gazi yakını, vazife malulü ve yakını, 3292 sayılı Vatani Hizmet Tertibi Aylıklarının Bağlanması Hakkında Kanun kapsamındaki hizmetleri sebebiyle vatani hizmet tertibinden aylık alanlar ve yakınları ile 5774 sayılı Başarılı Sporculara Aylık Bağlanması ile Devlet Sporcusu Unvanı Verilmesi Hakkında Kanuna göre aylık bağlananların kendilerine ve 15 Temmuz şehit, gazi ve yakınlarına ücretsiz seyahat kartlarının basım ve dağıtım işlemleri gerçekleştirilmektedir.

Diyarbakır ilinde basımı gerçekleştirilen ve hak sahiplerine teslim edilen **ücretsiz seyahat kart sayısı 3.282** dir.

SOSYAL YARDIMLAR

Bakanlığımızın hak temelli, sosyal dayanışmayı teşvik eden, hesap verilebilir, nesnel kriterlere bağlı, sürdürülebilir sosyal yardımlaşma ve dayanışma sistemi, değişen koşullara göre sürekli yenilenmektedir.

Diyarbakır ilimizde **18 Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfımız (SYDV)** bulunmaktadır.

Gıda, eğitim, sağlık, şartlı nakit transferi ile proje desteklerini içine alan sosyal yardımlar kapsamında 2024 yılında **200.188 hane** sosyal yardımlardan faydalanmıştır. Sosyal yardım miktarı ise **8,89 milyar TL** olarak gerçekleşmiştir.

Diyarbakır ilimize 2003–2024 yılları arasında yaklaşık **36,46 milyar TL sosyal yardım kaynağı** aktarılmıştır.

DİYARBAKIR İLİ YATIRIMLAR (2002–2024)

Diyarbakır ilinde 2002–2024 yılları arasında Bakanlığımıza dair 7 yatırım projesi tamamlanmıştır.

433 milyon TL

yatırım çalışması devam etmektedir.

TÜRKİYE
YÜZYILI

100
TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN YÜZÜNCÜ YILI